

Deze nieuwsbrief is bedoeld voor omwonenden van akkers waarop dit jaar leliebollen worden geteeld. In deze nieuwsbrief wordt uitgelegd wanneer en hoe omwonenden in actie kunnen komen als zij hinder ondervinden van de lelieteelt. Ook wordt ingegaan op recente informatie over het beleid van de provincie Drenthe met betrekking tot de lelieteelt.

Bollenboos steunt omwonenden van lelievelden

Op 15 november 2006 hebben inwoners uit Westerveld op uitnodiging van Bollenboos hun zorgen en ergerenissen kunnen uiten over de lelieteelt. Omwonenden van lelievelden maken zich zorgen over de invloed van de bestrijdingsmiddelen op hun gezondheid. Ook ergert men zich aan de stank en aan de geluidsoverlast. De informatieavond werd door bewoners uit alle dorpen van Westerveld bezocht.

De lelieakkers grenzen dikwijls aan particuliere tuinen. Daarom willen omwonenden dat Bollenboos zich ervoor inzet dat de lelieteelt op grotere en veiliger afstand van woonhuizen gaat plaatsvinden. Ook wil men minder geluidsoverlast.

Enkele opmerkingen van bewoners:

“ Hoe kunnen we voorkomen dat er in de volle lengte langs onze tuin lelies

worden geteeld?”
“ Hoeveel chemische bestrijdingsmiddelen komen in het grondwater terecht?”
“ Bij welke wind mag er niet meer gespoten worden?”

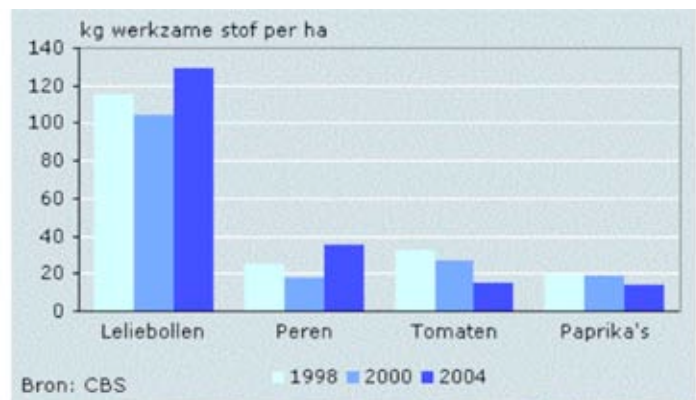
Concluderend uit het rondetafelgesprek was dat het telen van de lelie zelf niet tot veel klachten leidt, maar de neveneffecten des te meer. De chemische middelen en het onbezorgd gebruik daarvan door telers en overheid geven veel reden tot zorg evenals de slechte communicatie van de overheid naar de burger waardoor de mensen geen antwoord krijgen op hun vragen. Ook het lawaai van de trekkers die water oppompen en de vele transportbewegingen tijdens de oogst geven veel aanleiding tot vragen en onbegrip.

Wat gebeurt er op provinciaal niveau?

Bestrijdingsmiddelen

Het beleid van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bepaalt dat er alleen bestrijdingsmiddelen mogen worden gebruikt die toegelaten zijn door het College van Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB).

Het merkwaardige is echter dat er voor deze middelen geen beperkingen zijn voor de hoeveelheid die gebruikt mag worden. Bollentelers mogen niet alle bestrijdingsmiddelen gebruiken maar ze mogen wel zoveel en zo vaak spuiten als ze zelf denken dat nodig is. De lelieteelt kent dan ook het meest intensieve gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

De provincie Drenthe voert een zogenaamde 'stimuleringsproject' uit met als doel om tot 75% reductie te komen van de chemische middelen. Veel telers in Drenthe doen aan dit experiment mee. Dit project heeft vooralsnog opgeleverd dat de lelieteelt zonder veel moeite (maar met een stimuleringsbijdrage) tot een reductie kan komen van 50%. Of de extra 25% wordt gerealiseerd zal afhangen van de houding van de telers en de provincie.

Een ander tastbaar resultaat van het beleid van de provincie is tot dusver dat een klein deel van de lelievelden (45 van de ruim 700 hectare in Drenthe) afgelopen jaar met afrikaantjes zijn ingezaaid in plaats van met de zeer belastende middelen om de grond nat te ontsmetten. Lielietelers doen dit omdat ze hiervoor resultaatbeloning krijgen van de provincie. De conclusie is dat er wel het een en ander is gebeurd maar dat het nog onzeker is of de resultaten blijvend zijn.

Voorlopig blijft het echter zo dat in de lelieteelt verreweg het de meeste chemische bestrijdingsmiddelen per hectare worden gebruikt van alle landbouwteelten.

Het gebruik van giftige stoffen in Nederland kent een redelijk streng beleid. Toch mag men onbeperkt gebruiken en grondig onderzoek naar de effecten van het gebruik kent tot nog toe onvoldoende diepgang.

De Stichting Bollenboos bestaat uit burgers van de gemeente Westerveld die zich zorgen maken over de groei van de lelieteelt in de gemeente. De teelt van lelies belast het milieu onevenredig zwaar. In de uitgave 'Schone Schijn' (2003) zijn de nadelige gevolgen van deze teelt weergegeven.

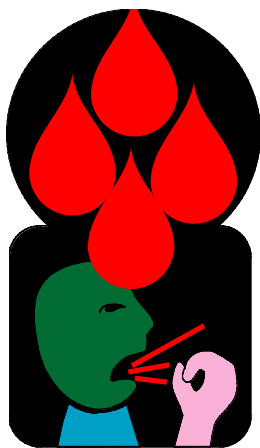
Zo meldt u een milieuklacht

Heeft u last van stank van afval van de bollenteelt? Stoort u zich aan drift (verwaaiing van gifstoffen)? Belt u dan met het centraal meldpunt milieuklachten van het Provinciaal bestuur: **0592 - 365303** Noteer dit nummer in uw telefoonklapper!

Lelieteel en *uw* gezondheid

De gezondheid van mens en dier is in gevaar als ze wordt geconfronteerd met bijvoorbeeld drift. Drift ontstaat als er gespoten wordt bij stevige wind. De bestrijdingsmiddelen kunnen dan worden ingeademd of in moestuinen of weilanden terechtkomen.

Ook kunnen bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater of in het grondwater terechtkomen. De schade daarvan is niet goed in te schatten. De waterleidingsmaatschappij Drenthe is daarom niet blij met de lelieteelt. Daarom wil ze niet dat er lelies worden geteeld in grondwaterbeschermingsgebieden.

Tip: Bij windkracht 3 en hoger mag er niet worden gespoten om drift te voorkomen. Als u last heeft van drift dan kunt u het beste direct op de trekkerbestuurder afstappen of contact opnemen met de teler van de akker. Zij weten dat spuiten dan niet mag. U kunt ook de milieuklachtenlijn van de provincie bellen: **telefoon 0592 - 365303**.

Er wordt erg weinig onderzoek gedaan naar de risico's van de bestrijdingsmiddelen die in de lelieteelt worden gebruikt. We weten meer over de schadelijke werking van bestrijdingsmiddelen in kassen, (bron, *Radboud Universiteit Nijmegen, Volkskrant, 10 juni 2006*).

Zo is overtuigend aangetoond dat het gebruik van chemische middelen in kassen de vruchtbaarheid aantast. Er is geen onderzoek gedaan onder werknemers die in de open lucht met bestrijdingsmiddelen werken.

Spiegelgrond van lelie is belast met bestrijdingsmiddelen

Bij de oogst van de leliebollen wordt veel grond meegenomen. Dat gebeurt om de leliebol te beschermen. Deze grond wordt later van de bollen met veel water verwijderd en wordt daarom spiegelgrond genoemd. In 2006 heeft Arcadis een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de spiegelgrond. De conclusie is dat er ook na lange tijd nog giftige stoffen in deze spiegelgrond zitten. Soms wordt spiegelgrond gebruikt bij het ophogen van particuliere tuinen. Dat is niet alleen verboden (de spiegelgrond moet altijd terug naar de oorspronkelijke akker) maar ook schadelijk voor de tuin en de gebruikers daarvan.

Tip: Als u constateert dat spiegelgrond niet wordt teruggebracht naar de lelieakker kunt u contact opnemen met de gemeente, afdeling handhaving, **telefoon 0521 349349**. Maak altijd een foto van wat u heeft gezien.

Lelieteel verstoort uw leefomgeving

Geluidsoverlast van waterpompen

Lelieteel vraagt veel water vooral bij droge zomers. In 2004 heeft Bollenboos hiertegen geprotesteerd (de uitgave *Droog Droger Gedogen*) bij de Provincie omdat het risico bestaat dat kwetsbare droge gebieden door het oppompen van grondwater nog droger worden. Het protest heeft vooralsnog niets opgeleverd. Een bijkomend nadeel is dat de waterpompen veel lawaai kunnen maken. Bij de pompen staat vaak een oude trekker die voor de stroomvoorziening zorgt.

Tip: Als u geconfronteerd wordt met geluidsoverlast heeft spreek daar dan de boer op aan. Vraag hem een zogenaamd fluisteraggregaat aan te schaffen of maak afspraken wanneer de pomp wordt afgezet. Verder geldt op het erf van de boer een beperking wat betreft het aantal toelaatbare decibels. In het open veld geldt een dergelijke beperking niet. Als uw actie geen effect heeft, raden we u aan een klacht bij de gemeente in te dienen of de milieuklachtenlijn van de provincie te bellen (**0592 - 365303**).

Vernieling van wegen

Als u constateert dat bij het spuiten of bij het oogsten van de lelies grote trekkers weggetjes kapot rijden of bermen vernielen kunt u het beste protesteren bij de gemeente (belt u de afdeling groen, **telefoon 0521 349349**). De gemeente is daar gevoelig voor omdat zij achteraf voor de kosten opdraait. Bollenboos is van mening dat de veroorzakers van deze schade voor de reparatiekosten moeten opdraaien. Als u in actie wilt komen bij dit probleem: tel het aantal transportbewegingen en maak foto's van alles wat kapot is gereden. Maak ook foto's van bomen die beschadigd zijn. Met dit materiaal kunt u uw klacht bij de gemeente kracht bijzetten.

Bomenkap houtwallen

Steeds vaker valt het op dat rondom de velden waar het volgend jaar lelies gaan komen, de houtwallen rigoureus worden gesnoeid. Een veld waar de wind ongehinderd kan waaien en waar weinig schaduw valt, is voordelig voor de lelieteelt vooral als de zomers nat zijn. Met deze, vaak niet gemelde, bomenkap wordt het aanzien van het Drentse landschap ernstig aangetast.

Gekapte houtwal tussen Wapse en Vleder.

De lelie zelf zie je niet het gaat enkel om de bol. Het grootste probleem bij de lelieteelt is het intensieve gebruik van tal van chemische bestrijdingsmiddelen en het beregenen.

Bollenboos vraagt u melding te maken van dergelijke gevallen; bij Bollenboos, bij de gemeente Westerveld of de provincie. Ook hierbij is het altijd belangrijk om foto's te maken.

Wat te doen bij stankoverlast?

Stankoverlast ontstaat als bloemknoppen op een hoop worden gegooid en lange tijd op het land blijven liggen. Ook bij stankoverlast kan het beste de teler direct worden aangesproken. Vraag of hij de hopen verwijderd. Mocht uw actie geen effect hebben, meldt uw klacht dan bij de gemeente of bij de Algemene Inspectie Dienst (AID, zie onder).

Waar moet de bollenteler zich aan houden?

- **De leliebollen kunnen op korte afstand van de perceelgrens worden geplant. Op verzoek kan de afstand tot watergangen worden aangepast.**
- **Stankoverlast is niet toegestaan. Bij stankoverlast, kan de AID of de milieuklachtenlijn van de provincie worden gebeld (zie onder).**
- **In principe mag elk jaar geteeld worden op een perceel. De risico's voor besmetting met o.a. aaltjes zijn dan erg groot. In de praktijk wordt dan eens in 3 à 6 jaar op dezelfde akker lelies geteeld.**
- **Bij windkracht 3 en hoger mag er niet worden gespoten om drift te voorkomen. Als u last heeft van drift dan kunt u het beste direct op de trekkerbestuurder afstappen of contact opnemen met de lelieteler. Zij weten dat spuiten dan niet mag. U kunt ook de milieuklachtenlijn van de provincie bellen: telefoon 0592 – 365303.**
- **Als u geconfronteerd wordt met geluidsoverlast heeft spreek daar dan de teler op aan. Vraag hem een zogenaamd fluisteraggregaat aan te schaffen of maak afspraken wanneer de pomp wordt afgezet.**
- **Voor het afvoeren van de leliebollen zijn vele transportbewegingen nodig. De smalle wegen in het buitengebied zijn niet op de brede landbouwvoertuigen berekend en worden onevenredig zwaar belast. Ondervindt u hinder van dergelijk transport, waarbij soms gevaarlijke verkeerssituaties ontstaan, meldt dit bij de gemeente.**
- **Het afwateren van de velden waarop lelies geteeld worden in naastgelegen oppervlaktewater (sloten, beken, greppels, rivieren) is niet toegestaan. U kunt hier melding van maken bij de AID, of het waterschap Reest en Wieden.**
- **Hoe te controleren? Geef meldingen van bodem-, waterverontreinigingen aan! De waterschappen werken steekproefsgewijs, de AID werkt op meldingen.**

Waar kunt u uw klacht kwijt?

Milieuklachtenlijn van de Provincie Drenthe, Assen, 0592 – 365303

AID, Inspectie Noord, Zwolle, 038 – 4291300

Gemeente Westerveld, Havelte, 0521 - 349349

Schrijf brieven aan de fractievoorzitters van de verschillende politieke partijen zodat het punt blijvend op de politieke agenda komt te staan.

De lelietelers, de gemeente en de provincie hebben vaak geen benul van de klachten die de burgers hebben. Dus breng altijd uw klacht in en maak duidelijk wat uw grieven zijn.

De acties van Bollenboos en omwonenden

Protest tegen de Maatschappij van Weldadigheid

Bollenboos heeft naar aanleiding van berichten van bezorgde burgers en van een actie van de fractie van Progressief Westerveld, in april 2007 een open brief geschreven aan het bestuur van de Maatschappij van Weldadigheid in Frederiksoord. In de brief protesteert Bollenboos tegen het aanleggen van leliegronden in het beekdal van de Wapserveense Aa. De Maatschappij van Weldadigheid is de eigenaar van deze gronden. Enerzijds wordt veel geld en energie gestoken in het restaureren van de cultuurhistorisch waardevolle gebieden die de Maatschappij beheert. Anderzijds verhuurt zij haar gronden voor de lelieteelt en wordt er roekeloos omgesprongen met de cultuurhistorische waarde van dit gebied. Door de lelieteelt zal de grond erg verschromen en droogt de grond verder uit.

Bollenboos heeft bovendien een brief geschreven aan de wethouder van de gemeente Westerveld omdat voor het geschikt maken van deze gronden voor de lelieteelt geen vergunning was aangevraagd. Ook de Werkgroep Ringslangen Westerveld heeft de gemeente een brief gestuurd over deze zaak.

Tijdens het maken van deze nieuwsbrief is er nog geen tastbaar resultaat geboekt. Wel zijn er afspraken om met het bestuur van de Maatschappij van Weldadigheid te spreken. De gemeente heeft slechts een standaardbrief als antwoord teruggestuurd. Wordt vervolgd!

Voor de afwatering van een akker voor de lelieteelt is door de Maatschappij van Weldadigheid zonder vergunning deze sloot gegraven in het beekdal van de Wapserveense Aa

Actie vanuit Wapse tegen de aanleg van een spoelplaats

Bijna het gehele buurtschap Soerte in Wapse (12 adressen), heeft in 2005 gezamenlijk bij de gemeente en de Raad van State geprotesteerd tegen de aanleg van een spoelplaats aan De Kamp. Door deze actie is de aanleg van deze spoelplaats in het landelijk gebied niet doorgaan.

Bollenboos bij de Raad van State

Stichting Bollenboos heeft in 2006 een beroep ingediend bij de Raad van State tegen de aanleg van een spoelplaats in de gemeente De Wolden. Naast de Wold A, en gelegen in het zogenaamde inzijsgebied van een drinkwatervoorziening, is een spoelplaats aangelegd. Bollenboos heeft het aanscherpen van de regels omtrent spoelplaatsen helaas niet weten te verzilveren, wel heeft de rechter scherpere monitoring van de gemeente geëist in deze zaak.

Omwonenden uit Vledder trekken aan de bel

Verontruste omwonenden van een lelieteeler in Vledderveen, verenigd in de werkgroep 'Vledder natuurlijk', vragen momenteel aandacht voor de vele transportbewegingen als gevolg van de lelieteelt. De smalle wegen in het buitengebied zijn niet op de brede landbouwvoertuigen berekend en worden onevenredig zwaar belast. Omwonenden ondervinden hinder van de vele transportbewegingen over de smalle wegen, waarbij soms gevaarlijke verkeerssituaties ontstaan. Bermen worden kapot gereden en beeldbepalende oude bomen langs de smalle wegen raken met regelmaat zwaar beschadigd waardoor ze dood gaan en gekapt moeten worden. Zandwegen in de omgeving worden zwaar beschadigd, niet tijdig gerepareerd en zijn soms maandenlang onbegaanbaar voor wandelaars. In de milieuvergunning van het lelieteeltbedrijf staat niets over het aantal transportbewegingen van de speelplaats. Dit is niet verplicht maar mag wel door de gemeente in de vergunning worden opgenomen. Hieruit blijkt dat de gemeente deze lelieteeler geen strobreed in de weg legt. De gemeente Westerveld heeft inmiddels wel toegezegd de situatie rond de Middenweg in Vledder te onderzoeken en waar nodig de weg (lokaal) te verbreden, waarbij de oude bomen worden ontzien. De lelieteeler heeft er o.a. vanwege negatieve aandacht in de pers afgezien van het bouwen van een biogasinstallatie en een grote bloemenkas op het voormalige NAM terrein in Vledderveen.

Stukgereden weg in Vledderveen

zaterdag 5 mei 2007 · DAGBLAD VAN HET NOORDEN · AED

Landbouwgif grotendeels toch illegaal

Twee derde van bestrijdingsmiddelen nu verboden

Door Rens Ulijn

'Overwinning'

De stichting Natuur en Milieu ziet de uitspraak als een belangrijke overwinning. "Eigenlijk is het niet meer dan logisch dat potentieel gevaarlijke middelen niet zomaar gebruikt mogen worden, maar dat er eerst goed gekeken wordt naar de schadelijkheid", meent voorzitter Mirjam de Rijk. "De overheid is er niet alleen om naar economische belangen te kijken, maar is er ook om de bevolking en het milieu te beschermen. En ze hebben er ook ruim de tijd voor gehad. De Europese richtlijnen stammen uit 1991."

Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven haalde gisteren een streep door de toelating van 245 stoffen die gebruikt worden in bestrijdingsmiddelen. Door de uitspraak is twee derde van de in Nederland gebruikte bestrijdingsmiddelen illegaal. Milieuorganisaties hadden het beroep aangekend omdat volgens hen onvoldoende was getoetst of de middelen schadelijk zijn voor gezondheid of milieu.

ten dezelfde regels gelden. De Europese toetsing loopt echter ver achter op schema. Tot het moment dat de Europese toetsingen zijn afgerond, zijn de lidstaten zelf verplicht nieuwe middelen te toetsen. Intussen verlopen bestaande toelatingen van middelen en komen er nieuwe op de markt, die soms onmisbaar zijn voor de landbouw.

Om ervoor te zorgen dat de land- en tuinbouw voldoende bestrijdingsmiddelen tot hun beschikking hebben, heeft de vorige minister van landbouw Veerman elk jaar een reeks vrijstellingen uitgevaardigd. De stichting Natuur en Milieu en de Milieufederatie zijn hiertegen in beroep gegaan, omdat volgens hen niet of onvoldoende is getoetst of de middelen schadelijk zijn voor het milieu en de volksgezondheid. Na een slepende procedure besloot het College van Beroep voor het Bedrijfsleven gisteren dat de toelatingen en vrijstellingen niet volgens de Europese regels zijn gegaan en dus onwettig zijn. (GPD)

Uit het Dagblad van het Noorden 5 mei 2007

Heeft u nog meer vragen of wilt u advies?

Op de website www.milieuhelp.nl kunt u ook bezwaar maken tegen overlast of vragen over lawaai, stank of schadelijke stoffen van een bedrijf. Het laatste stukje groen dat verdwijnt door nieuwbouw. Of dat kostbare bomen ineens gekapt dreigen te worden? Van die dingen waarvan u denkt: mag dit eigenlijk wel? Hebben ze daar een vergunning voor? Hoe kom ik daar eigenlijk achter? Vraag het aan: milieuhelp.nl

Huishoudelijke mededelingen

In deze tijd van automatisering is mailen vanzelfsprekend geworden. Bovendien kan mailen portkosten besparen en dat is voor ons uitermate belangrijk. Natuurlijk zijn sympathisanten welkom die gewoon op de "oude manier", dus per post onze nieuwsbrief willen ontvangen. Indien u de nieuwsbrief elektronisch kunt en wilt ontvangen dan vernemen wij dat graag van u. Geef dan uw mailadres op aan de redactie van Bollenboos n.ory@planet.nl met als onderwerp: mailadres tbv nieuwsbrief Bollenboos. Gaarne ook uw naam en adres erbij vermelden.

Bollenboos heeft ook een mailadres nl.bollenboos@planet.nl voor al uw suggesties, vragen en informatie.

Bijdragen voor bekostiging van de activiteiten zijn van harte welkom.

U kunt uw bijdrage storten op girorekening 2008280 t.n.v. Stichting Bollenboos, Vledder.

Secretariaat Stichting Bollenboos

Dwarsdrift 24, 7981 AP Diever

Perswoordvoerder Bé Meems, tel.0521-592846

De Stichting Bollenboos bestaat uit burgers uit de gemeente Westerveld die zich zorgen maken over de nadelige gevolgen van de lelieteelt in Drenthe